

UMEÅ UNIVERSITET

Regeringskansliet
u.remissvar@regeringskansliet.se
Ert dnr U2025/01933

Yttrande över promemorian "Registerkontroll inför antagning till vissa högskoleutbildningar"

Umeå universitet har inbjudits att inkomma med synpunkter på promemorian "Registerkontroll inför antagning till vissa högskoleutbildningar". Förslagen i promemorian bygger på betänkandet "Belastningsregisterkontroll och avskiljande av studenter" SOU 2021:83 samt promemorian "Utökade registerkontroller inom utbildningsväsendet och en ny grund för avskiljande av studenter".

Samtidigt remitteras även Universitetskanslersämbetets (UKÄ) rapporter kring en översyn av förordningen (1993:1153) om redovisning av studier m.m. vid universitet och högskolor som UKÄ publicerade 2023.

Sammanfattning

I promemorian föreslås att fler utbildningar än vad som föreslagits i tidigare utredningar, både inom skolväsendet och inom hälso- och sjukvården, ska omfattas av registerkontroll inför antagning. Umeå universitet står bakom detta förslag.

Vidare föreslås att studenter på berörda utbildningar ska kunna avskiljas om de under utbildningen begår ett sådant brott som också kan leda till nekad antagning. Universitetet anser att detta är rimligt och ställer sig bakom detta förslag.

Slutligen föreslås att domstolar inte ska ha skyldighet att underrätta universitet och högskolor om domar avseende brott som kan leda till avskiljande från vissa högskoleutbildningar samt att lärosäten inte ska ha möjlighet att inhämta uppgifter från belastningsregistret för löpande kontroll under utbildningstiden. Utifrån de argument som presenteras i promemorian anser Umeå universitet att detta är väl avvägda förslag.

Gällande Universitetskanslersämbetets rapporter kring översynen av förordningen (1993:1153) om redovisning av studier m.m. vid universitet och högskolor står universitetet, i likhet med den referensgrupp som bistod UKÄ vid översynen, inte bakom de förslag och ställningstaganden som UKÄ kommit fram till.

Synpunkter på förslagen

Förslag om att fler utbildningar ska omfattas av registerkontroll inför antagning

I enlighet med vad Umeå universitet tidigare anfört i sina yttranden gällande tidigare betänkande och promemoria innebär förslaget en svår avvägning mellan å ena sidan bedömningen av integritetskränkning och begränsning av enskildas möjligheter till återanpassning i samhället och å andra sidan behovet av en rimlig, enhetlig och förutsebar reglering för antagning, anställning och yrkeslegitimation. Förslaget stärker skyddet för barn, unga och patienter genom att förhindra att personer med allvarlig brottslighet antas till utbildningar som leder till yrken med särskilt ansvar där individen kommer i nära kontakt med sårbara grupper.

UMEÅ UNIVERSITET

Utifrån de bedömningar som beskrivs i promemorian tillstyrker Umeå universitet förslaget om att införa belastningsregisterkontroll inför antagning till fler högskoleutbildningar än vad som föreslagits i tidigare utredningar.

Umeå universitet ser det som positivt att fler program inom lärar- och SYV-utbildning inkluderas i registerkontrollen. Det vi ser som viktigt är att Universitets- och högskolerådet (UHR) även utför registerkontrollen för utbildningarna som inte ingår i den ordinarie antagningsomgången, t.ex. Vidareutbildning av lärare (VAL), Utlandsutbildade lärares vidareutbildning (ULV), Yrkeslärar-, Speciallärar- och specialpedagogutbildning samt utbildningar som är arbetsintegrerade (AIL).

Förslaget i promemorian om att samtliga högskoleutbildningar som leder till examina som ligger till grund för legitimation inom hälso- och sjukvården ska omfattas av systemet med belastningsregisterkontroll står universitetet bakom. Det är logiskt, enhetligt och förutsägbart att samma resonemang förs vid antagning till utbildning som vid utfärdande av legitimation.

Universitetet önskar dock ett förtydligande kring hur processen med reservantagning och antagning av sena sökande ska ske för berörda utbildningar. I god tid innan införandet behöver det tydliggöras hur en bra och funktionell process ska se ut gällande hur UHR och lärosätena ska samverka med Polismyndigheten kring belastningsregisterkontroll för reservantagning och antagning av sena sökanden till berörda utbildningar. Utan tekniskt stöd skulle denna kontroll behöva göras manuellt, vilket är mycket tidskrävande. Det riskerar att försena antagningsbeskeden så pass mycket att sökanden inte hinner påbörja sin utbildning i tid vilket kan innebära stora utmaningar för berörda utbildningar. Processen behöver vara helautomatiserad inklusive efterantagning och reservantagning, annars riskerar dessa utbildningar att påverkas negativt gällande möjligheten att anta studenter efter ordinarie urval.

Förslaget att studenter på berörda utbildningar ska kunna avskiljas under utbildningen

De skäl som har motiverat förslaget om nekad antagning, dvs. intresset av enhetlighet och förutsebarhet, gör sig enligt utredningens mening gällande i lika stor utsträckning när en befintlig student på någon av dessa utbildningar döms för ett sådant brott som skulle ha inneburit nekad antagning. Studenten i fråga kommer, om utbildningen slutförs, inte att kunna få legitimation eller få anställning.

Umeå universitet ser det som en rimlig konsekvens att en student kan avskiljas från sin utbildning om studenten begår ett brott som hade inneburit ett nekat tillträde till utbildningen i första taget. Det framstår också som rimligt att avskiljandegrunden inrättas för att komma bort från en situation där en student på grund av sin förekomst i belastningsregistret inte har möjlighet att genomföra verksamhetsförlagd utbildning, få en yrkeslegitimation eller få en anställning.

Förslag om att domstolar ej ska vara skyldiga att underrätta lärosäten om brott

Promemorian föreslår att domstolarna inte bör ha en skyldighet att underrätta lärosätena om domar som kan leda till ett avskiljande från vissa högskoleutbildningar och att det inte heller bör införas någon möjlighet för lärosätena att inhämta uppgifter från belastningsregistret. Umeå universitet tillstyrker dessa förslag, då det gällande domstolarnas krav på underrättelse skulle ställa allt för stora krav på genomförandet och gällande lärosätenas inhämtande av uppgifter från belastningsregistret skulle detta innebära ett integritetsintrång som inte kan motiveras.

I och med att förslaget innebär att domstolarna inte kommer att underrätta lärosäten och lärosätena själva inte får tillgång till belastningsregistret finns viss risk att det kommer att finnas ärenden som borde komma upp till prövning vid Högskolans avskiljandenämnd och som missas. Dessa ärenden kommer dock senare att beaktas vid legitimering eller anställning, vilket medför att förslaget är väl avvägt med tanke på domstolarnas arbetsbörda och det integritetsintrång det skulle innebära att ge lärosätena tillgång till belastningsregistret.

Ur studentperspektiv kan möjligtvis hävdas att den föreslagna hanteringen i vissa fall medför en risk att studenten går en utbildning utan att kunna dra nytta av den i sitt yrkesverksamma liv. Risken för

UMEÅ UNIVERSITET

detta motiverar dock inte att domstolarna skulle åläggas en underrättelseplikt eller att lärosätena skulle få tillgång till belastningsregistret.

UKÄ:s rapporter kring översynen av förordningen (1993:1153) om redovisning av studier m.m. vid universitet och högskolor

Gällande Universitetskanslersämbetets rapporter kring översynen av förordningen (1993:1153) om redovisning av studier m.m. vid universitet och högskolor bistod en referensgrupp bestående av representanter från Statistiska Centralbyrån (SCB), Ladokkonsortiet, Universitets- och högskolerådet (UHR), Sveriges förenade studentkårer (SFS) samt ett par lärosätesrepresentanter UKÄ i denna översyn. Enligt slutrapporten har referensgruppen uttalat att den inte står bakom de förslag och ställningstaganden som UKÄ kommer fram till, när det gäller frågan om direktåtkomst för lärosätena och frågan om eget studieregister för respektive lärosäte.

Referensgruppen har därvid uppgett följande. Såväl Ladok som NyA möjliggör ett effektivt resursutnyttjande inom sektorn, vilket är viktigt för service till studenterna och för att fortsatt kunna svara upp mot de krav som ställs på lärosätena. Lärosätena, Ladokkonsortiet och UHR behöver en modern och teknikneutral förordning som säkerställer en effektiv, transparent och rättssäker hantering av såväl sökande som studenter i ett samordnat förfarande.

Umeå universitet instämmer till fullo i referensgruppens åsikter och delar inte UKÄ:s slutsatser i slutrapporten. Ladokkonsortiet har tillsammans med Sveriges universitets- och högskoleförbund (SUHF) arbetat fram skrivelsen "Förslag till framtida reglering av studieregistret Ladok" som inlämnats till regeringen. I skrivelsen har förslag tagits fram i syfte att åstadkomma en effektiv, ändamålsenlig och teknikneutral reglering av Ladok. Förslaget avviker på centrala punkter från de förslag som lagts fram i UKÄ:s rapport och bör beaktas gällande översyn av förordningen (1993:1153) om redovisning av studier m.m. vid universitet och högskolor.

Yttrandet har fastställts av rektor Tora Holmberg efter föredragning av enhetschef Peter Hörnemalm.

Tora Holmberg
Rektor

Expedieras till
*Regeringskansliet
Fakulteter
Lärarhögskolan
Studentkårer
Universitetsledningens kansli*